

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR TĚLOVÉHO DESIGNU

ATELIER OF BODY DESIGN

INVENI IPSE UBIQUE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR/KA PRÁCE

AUTHOR

Mgr. Erika Bezarova

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

doc. Mgr.A Lenka Klodová Ph.D.

BRNO 2022

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST	s. 4 - 15
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 16 - 18

TEXTOVÁ ČÁST

Abstrakt

Diplomová práce zmapuje autorčinu osobní cestu k magickým jevům a zážitky s nimi, která bude zprostředkována prostřednictvím tarotové kosmologie a interpretována skrz prostorovou mapu, převážně keramických objektů, postavených do (již proběhlé) hry. Práce bude zčásti uchopena na subjektivním a intuitivním principu, a z části na již zavedených fungujících principech týkajících se tarotu a magie. Teoretická část práce přiblíží dílo prostřednictvím popisu objektů a pravidel hry, na které bude založena instalace díla.

Motivační úvod (zdůvodnění volby daného zadání; inspirační zdroje atp.)

Motivací k vytvoření této DP bylo hned několik, hlavním tahounem zájmu se stalo moje relativně čerstvé seznámení se s magickým smýšlením o světě, potažmo s Tarotovými kartami. Také fascinace materiálovostí hlíny sehrála svou klíčovou roli. Nejde nevidět, jakým způsobem vlastně jedno druhému nahrává, hlína se stává celistvou pouze po kontaktu s ohněm, což je základní premisou alchymie, jedním ze základních stavebních pilířů magie.

Země. Voda. Teploty stoupající vysoko. Praskání. Chlazení. To jsou v podstatě čtyři základní prvky magické kosmologie – oheň, voda, vzduch a země. Výroba keramiky je jednou z nejranějších forem lidského vyjádření. Vyžaduje to určité zaměření duševního vědomí. Je to pomalý a nejistý proces na rozdíl od skrolování nahoru a dolů a swajpování doleva a doprava v každodenním životě. Ve světě tak svázaném se svou minulostí, oživený zájem o toto prastaré řemeslo zpochybňuje staré zvyky a způsoby vidění, a nabízí nové významy a možnosti. Stejně tak, jako magie. Stejně jako vnímání světa optikou Tarotu. Proto jsem se rozhodla spojit tyto dva jevy a vytvořit a prezentovat svou diplomovou práci prostřednictvím těchto světů.

Vymezení cíle práce, eventuálně jejího praktického přínosu

V ideálním případě by měla být sestavena duchovní topografická mapa osobní autorčiny adaptace magických prostředků a jevů zasazených do tarotového uspořádání kosmologických souvislostí, interpretována prostřednictvím hry (která bude při obhajobě autorkou a jejími přáteli již odehrána), utvořené z instalace převážně keramických objektů. Obsah práce bude popsán na základě pravidel navrhnuté hry, které by měly dostačujícím způsobem vymežit, o co vlastně jde magii, a jaké že vlastně je to magické nazírání na svět. Co nebude možné popsat teoreticky, mělo by být zřejmé ze samotného provedení práce, a především ze stop a značek již odehrané hry.

Základní popis díla / souboru děl / projektu (charakteristika použitých pracovních postupů, materiálů, technologií; v případě akcí, místně specifických instalací atp. komentář k volbě místa, času, spolupracovníků, participantů...)

Práce obsahuje objekty / sochy, k jejichž výrobě bylo použito keramické hmoty - hlíny různého druhu a barev – šamotová hlína MK, DL. Dále točírská hlína hladká LA, FR, WALLER. Hlína porcelánová – GUS A.Blackman, a hlíny burelové – RB. Každý vyrobený objekt prošel dvojitým výpalem (950 a 1200 stupňů Celsia) v keramické peci, a prošel glazováním (mezi prvním a druhým výpalem). Glazur bylo použito nepřeborné množství, byly různě míchány a nanášeny přes sebe, a to jak štětcem, tak namáčením a stříkáním. U glazur se jednalo se o různé značky opaktních, poloopaktních, krycích a efektních glazur. Obrazová část nedokumentuje konečnou formu práce, která bude ke spatření až při samotné obhajobě.

Dále práce obsahuje objekty vyrobené z palmového a včelího vosku. Vosk byl barven různými barvami voskovek určených k barvení vosku. Poté odlíván do silikonových forem. Bavlněné, parafínové knoty byly kupovány již hotové.

Letmo se u objektů vyskytla textílie, sešívaná na stroji a další materiály, jako vonné hořlavé směsi a pryskyřice, sušené bylinné směsi, samozápalné uhlíky, písek, vonné tyčinky, polystyrén a další.

Práce je instalována formou hry, která má přiblížit magické myšlení a uchopování světa za prostřednictví tarotové kosmologie. V této části nejdříve přiblížím jednotlivé karty,

kteře byly pro práci vybrané, a poté popíšu co bylo konkrétním úkolem, který se ke stanovišti toho konkrétního objektu vázal. Součástí instalace bude pro hráče přiložený manuál s instrukcemi úkolů/cvičení, kterými můžou u instalaci v bezpečí Kruhu projít.

0 Blázen

Koncept Blázna otevírá Velkou arkánu (velká tajemství) Tarotu, jinak také Atu. První z Atu je k popisu nejsložitější a významově nejobsáhlejší. Karta má jako pořadové číslo nulu. V kabalistickém významu ale neznačí nula nic, jak tomu obvykle bývá v matematice. Takřka se dá říci, že nula zde znamená vše. Nula proto zahrnuje jak nultý, tj. žádný stupeň zasvěcení, tak i zasvěcení nejvyšší – ten, kdo jej dosáhl, už žádné další vědění před sebou nemá. Grafickou podobou nuly je ovál nebo kruh. Všeobjímajícnost tohoto obrazce nejen spojuje všechny potenciality, ale vlastností kruhu je i vymezení hranic. Představuje potenci, možnost nebo zdroj, zároveň představuje začátek pouti, krok do neznáma, jakousi pošetilost a spontánnost, která se k takovému momentu váže.

Snad na žádné jiné kartě, než právě na této, nelze lépe ilustrovat to, jak žádná z karet nemá vyloženě pozitivní či negativní význam. Vždy záleží na okolnostech, a především na tom, jak se člověk k takovým momentům staví. Pro někoho je krok do neznáma výzvou a zaktivizuje jej, pro jiného bude signalizovat nebezpečí a výstup z pohodlna. Karta je obtížná na výklad, protože obsahuje vše nezrozené, tedy potencialitu čehokoliv, co ještě nepřišlo, moment *před*. Může znamenat inspiraci i změnu přicházející z vnějšího světa.

Stanoviště Blázna

Vem do ruky vonné tyčinky a zapal je. Zavři oči a naciť se na vůni. Pokus s ní pobýt. Lehni si do ní. Oddej se jí. Představ si, že jdeš někam. Kam to bude? Kam bys chtěl teď jít, pokud by sis mohl vybrat? Může to být úplně kamkoliv – do Alberta, stejně jak do Mexika. Slyšíš jasně zvuk své chůze, vidíš jasně osoby, které tě mívají. Koukáš jim do obličeje a letmo pokrčíš koutky jako náznak úsměvu. Zkus zapojit všechny smysly: hmat, čich, chuť atd. Neopomeň všechny možné detaily a zvláštnosti. Vyrochni se v takové představě. Pokud setrváš 5 minut v dokonalé svěžesti a představě, je úkol splněn. Otevři oči a koukni na svíčku. Čeká na Tvůj Oheň. Zapal ji. Zasoustřed' svůj zrak na plamen. Připomíná Ti jeho tvar něco? Pokus se interpretovat co v něm vidíš, a co v Tobě vyvolává. Vidíš nějaké paralely mezi předešlou představou a plamenem?

I Mág

Mág je v Tarotu archetypem, který si uvědomuje jednotlivé elementy a propojenost celku. Zdokonalil své vědění natolik, že má celek „v ruce“ – má umění moci. Je spojen s celkem, kterému maximálně porozuměl, a proto sám je uvědoměným prvkem celku. Zodpovídá za poznání a jeho zprostředkování. Je nositelem vědomí.

Stanoviště Mága

Posaď se naproti Mágovi. Představ si, že Tvoje noha, právě tak jako plíce, dokáže/umí nasát opět vydechnout vzduch a éter z Universa. Zkus se takto nadechnout pravou nohou a setrvat na 7 dechů. Pokud se Ti to podařilo, zkus to s druhou nohou. Později s rukama. Můžeš vyzkoušet i ostatní orgány: genitálie, střeva, játra, hlava. Takto můžeš naplnit každý orgán životní silou – zdravím – a překládat vědomí do různých částí těla, později i do cizích lidí, tzv. magicky léčit.

II Velekněžka

Velekněžka je nositelkou vody, je Lunou, věčnou neposkvrněnou pannou. Je stejně magická jako Mág, ale více jemná a éterická. Představuje ženské aspekty stvoření, zároveň jejím prostřednictvím se projevuje Svatý Anděl Strážce. Voda, a tím pádem Velekněžka, se v přírodě váže na princip rytmu a vyváženosti, a v magické úrovni je spojena s vědomím a podvědomím. Je nádobou, všezahrnujícím pohárem všeho. Její koruna reprezentuje Lunární cykly, nebo též cykly života.

Stanoviště Velekněžky

Nalij pohár Velekněžky vodou a s partnerem/kou, ho střídavě vypij. Pijte po stejně velkých doušcích a pijte až do dna. Snažte se vychytat rytmus, způsob předání poháru a velikost doušku tak, aby byla zachována určitá harmonie a souhra mezi vámi. To, zda je vám to pohodlné, je také důležité. Velekněžka prostřednictvím tohoto stanoviště nese poselství rytmičnosti, vody, cyklech a změně. Hluboký význam je skryt v rovnováze sil v přírodě, a také ženském kreativním principu. Velekněžka je Luna.

III Císařovna

Císařovna je archetypem všech bohyní – matek. Je mocnou tvořivou silou přírody. V širším kontextu zahrnuje všechny příběhy, kde vystupuje Velká Matka v obou svých aspektech – nutričním i pohlcujícím. Nese ideu materie, neboť krev matky přírody je obsažena ve všem, čemu dala život. Její korunou je symbol země: říšské jablko. Nese princip celku, celistvosti, a tedy spojení protikladů.

Stanoviště Císařovny

Přijď k Císařovně a nech se překvapit. Nasávej útroby silné bohyně Matky. Ano, sama příroda je stejně překvapivá a neotřelá. Jsi též? Jsi. Pokud ne, je čas se zpět navrátit.

I Eso Holí

Je to první karta všech malých arkán a obsahuje v sobě Počátek Všeho. Tato vlastnost se v ní zřetelně odráží. Jednak jde o kartu ohně, základního elementu. Vůle Stvořitelů zde byla nejdříve, aby vše uvedla do pohybu. Prvotní impuls tvořivé si lze představit jako malý ohnivý bod uprostřed temnoty. Je to představa přirozená a snadná: stačí vyjít z představy žárovky, která osvětluje tmu. Teprve když se v temnotách zrodil jas, může začít existovat cokoliv jiného. Analogicky to znamená, že podoba hotového díla se ukrývá už v prvotním letmém nápadu, který člověku přeběhne myslí.

Stanoviště Esa Holí

Přijď k Esu a zapal uhlík. Na uhlík polož přiložené vykuřovadlo. Postav se čelem k Esu a zklidni myšlenky. Představ si, že vše okolo Tebe, a tedy i Universum, je ohnivé. Vdechuj nosem o současně celým tělem element ohně. Pravidelně hluboko dýchej bez námahy plic. Hmotné i astrální tělo musí být jako nádoba, do níž každých vdechem proudí ohnivý element. Každým vdechem se stupňuje teplo. Teplo a síla expanze musí být stále větší, ohnivý tlak se stále zvyšuje, až nakonec pocítíš ohnivost a horko.

2 Holí

Prvním čistým projevem ohně je ovšem Dvojka Holí, element zde má svou nejryzejší podobu. Eso je projevem Ketheru, která je nepoznatelná a neviditelná, a teprve ve dvojce tak můžeme najít nějakou existenci, kterou lze vnímat. Zde se nalézá to, co se projevilo. Nicméně je třeba mít na paměti i významy komplementární. Každé tvoření začíná destrukcí, takže chce-li člověk něčeho dosáhnout, musí se něčeho jiného vzát.

Stanoviště Dvojky Holí

Předmět, který leží před Tebou, je kyvadlo. Pomocí něj můžeš zjistit odpovědi na otázky ano/ne, ale umí toho mnohem víc. Pro začátek zjisti, jakým způsobem Ti kyvadlo ukazuje ano a jakým ne. Vezmi šňůrku mezi ukazováček a palec cca 10 cm od kyvadla. Naveď ruku s visícím kyvadlem nad písečný kruh do výšky 20 cm nad zemí. Soustřeď se na slovo „ano“ a sleduj, jak se začne kyvadlo pohybovat. Může se kývat zprava doleva nebo zepředu dozadu nebo točit dokola. Na tom nezáleží a u každého člověka to je jinak. Důležité je, aby sis

zapamatoval/a jak Tobě konkrétně odpovídá kyvadlo „ano“. Stejně postupuj i pro zjištění odpovědi „ne“. Nyní můžeš zkusit nějaké lehké dotazy, na které znáš odpověď, abys zjistil/a, zda funguje. Pokud ano, můžeš postupovat dále na dotazy, které tě zajímají.

3 Holí

Nezávislá vůle, která se projevila o kartu výše a teď se dostala do tohoto místa, se transformuje do stabilní a klidné podoby – reprezentuje ctnost. Slovo „ctnost“ obvykle chápeme ve spojení s morálkou – ctnostný je ten, kdo dělá to, co má. V magickém smyslu jej spíše chápeme v kontextu „Dělej, co ty chceš. Uplatňuj svou skutečnou vůli“, to je nejvyšší morálka. Zákonem budiž Láska. Ten, kdo ji poslechne, je proto obdařen nejvyšší ctností.

Stanoviště Trojky Holí

Žádosti vložené do potravin účinkují zvláště silně na fyzické úrovni. Posad' se před 3 holí se třemi jídly. Zasoustřed' se a zkus určit, která z těchto tří oblastí ve tvém životě tě vnitřně neuspokojuje: láska a vztahy / tvé vlastní já – sebevědomí / cokoliv ostatního. Zkus intuitivně vycítit která z holí a jídel patří k jaké oblasti. Vezmi do ruky hůl sebou vybrané oblasti. Zformuluj v myšlenkách tvoji konkrétní žádost, kterou bys chtěl/a manifestovat. Zafixuj pohledem jídlo a vlož do něj svou žádost tak, že impregnuješ jídlo žádostí prostřednictvím namířené hůlky na jídlo. Intenzivně se soustřed', aby se Tvoje žádost ztělesnila v jídle tak pevně, jako by se to již stalo. Odlož hůlku a potom pomalu jez, vědomě s vnitřním přesvědčením, že s potravou vniká žádost do celého těla, až do nejjemnějších nervů. Pamatuj, že každé jídlo a nápoj je vhodné pro impregnaci žádostí.

2 Pohárů

Dvojka Pohárů představuje lásku. Láskou je míněna harmonie protichůdných sil – ohně a vody, kde každý z protikladů plní zcela svoji funkci. Vzájemným působením dochází jednak k neutralizaci, jednak také k sebezpotvrzení svébytnosti každého.

Stanoviště Dvojky Pohárů

Instalace je zde připravena ke konverzaci, a především kontemplaci nad tím, co je to vlastně láska. Co pro Tebe znamená? Měnil se Tvůj pohled na toto téma s životní zkušeností? Pokud ano, jak? Nalijte si a pokuste se nad naservírovaným nápojem toto téma reflektovat tak, aby to pro vás bylo autentické a upřímné. Rozjímejte společně plnými doušky.

10 Mečů

Rozum, čili denní intelekt, došel až na samou hranici – a tam ztratil sebe sama. Ego postižené inflací už není schopno uvědomit si samo sebe – a jeho existence nemá smysl.

Došlo k rozptylu světla vědění, které je rozmělněno v neplodných debatách, zbytečných myšlenkách a nedokončených činech. Zbyl nepořádek, destrukce a destabilizace hodnot. Nevidoucí oči odmítly naději na změnu jen proto, aby si udržely představu vzdušného zámku. Je třeba začít znovu a jinak, ale je potřeba se zbavit toho, co zkázu přivodilo. Zbavit se toho, co je implementováno zvenku, co je cizí.

Stanoviště Desítky Mečů

10 Mečů je o destrukci, především v mentální úrovni. Pokus se zamyslet nad tím, co Ti v poslední době již neslouží a co je čas odevzdat zpět, k transformaci energie. Je něco, co zaměstnává Tvou mysl, a přitom víš, že se jedná o abstraktní, možná pouze hypotetické scénáře? Možná se jedná o skutečné události, které již proběhly, ale ve Tvé mysli, Tvůj systém stále obývají. Zde je šance tyto koncepty, myšlenky a vibraci odevzdat, propíchnout meči, darovat instalaci. Napiš na kus papíru, čeho se manifestně zbavuješ a s vědomým rozloučením probodni na ostří nože.

7 Disků

Významem karty je pasivita, která může mít jakoukoliv podobu. Pasivní se nikdo nerodí, pasivním se stává. Extrémně nedobré podmínky posílené leností a nechutí s nimi bojovat. Nepřizpůsobení se harmonii světa a jeho pravidlům má celkem jednoznačně za následek to, že se člověk dostává do konfliktu s realitou a svět je mu nepřátelským místem. Jistou nevýhodou pak je, že není kam odejít. Je třeba začít něco dělat – něco úplně jiného – a nechat nové zkušenosti, aby nasměrovaly další kroky.

Stanoviště Sedmičky Disků

Neúspěch. Znáš ten pocit? Znáš. Kdy jsi usiloval/a nad něčím tak moc, a přitom jsi vnitřně tušil/a, že to k ničemu není, že to vlastně *nejspíš* nepotřebuješ? Pokus se projít po obvodu Kruhu a vzpomenout, jak vlastně směšný a povrchní to je pocit. Je velice lidský, pachtění se stále za něčím. A tak málo lehkosti v tom, že? Ne nadarmo je humor lékem v takových, a vlastně ve všech, situacích. Příště, až něco budeš tak moc chtít, zamysli se, zda to *opravdu* chceš, či se jedná spíš o procházku Sedmičky Disků.

10 Disků

Řada malých arkán začínala Esem Holí a strukturou Stromu života – tam byl smysl celého systému karet vyjádřen podobou plamínků. Stromem života tento systém 40 malých arkán zase končí, a tentokrát jde o 10 mincí. Zatímco na počátku řady se jednalo o základní ideu a o sílu tvoření, zde máme hotové dílo – nápad či impuls prošel všemi stadii procesu a

přinesl ovoce. Vyjde-li tato karta, bylo něčeho dosaženo. To ale není důvod k lenošení. Naopak, dosaženého lze opět transformovat, přetvořit do nových kvalit.

Stanoviště Desítky Disků

10 Disků se silně pojí na téma zanechání vlastního odkazu na tomto, pozemském světě. Finální zpečetění. Uvědomil/a sis už, co je pro Tebe ústřední téma tohoto - Tvého života? Co zde po sobě chceš zanechat, či čeho chceš osobně dosáhnout/zjistit/vypátrat/zažít? Pokus se určit, kde asi na Stromě Života se tento bod nachází? Nech si napovědět názvy sefirot. Z pytlíku vezmi krystal, který vnitřně cítíš, že nese podobnou vibraci tvé zprávy, podrž ho, manifestně spoj svůj záměr s ním, a polož ho do určené sefiry. Chvíli nad obrazem medituji a s pokorou si poděkuji za svou upřímnost k sobě a svému životu. Pokus se občas vzpomenout na tento moment a zeptat se, zda stále kráčíš ve svém směru?

Kontextualizace práce (komentář k volbě uměleckých prostředků, zasazení díla do relevantních souvislostí v oblasti umělecké / designérské praxe, popř. srovnání s dosavadním řešením příbuzné problematiky, případné zasazení práce do kontextu teorie umění, respektive vizuální teorie)

Jako nejvýznamnější příklad umělců/kyní minulého století, kteří produkovali svou tvorbu skrz prizmat magického nazírání, musím jmenovat Hilma af Klint. Když Hilma af Klint začala v roce 1906 vytvářet radikálně abstraktní velkoformátové malby, byly jako máloco dosud k vidění: odvážné, barevné a nemající souvislost s ničím, co by odkazovalo na fyzický svět. Trvalo roky, než Vasilij Kandinskij, Kazimir Malevič, Piet Mondrian a další podnikli podobné kroky, tzn. zbavili svá umělecká díla reprezentativního obsahu. Af Klint a čtvero jejích kamarádek se pravidelně zamykali v ateliéru, aby se dostali do kontaktu s „duchovními učiteli“ a nechali sebou protékat jejich pravdy na svá plátna. Veškerá průkopnická díla ale zůstala po dlouhé desítky let převážně v soukromí. Nakonec byla její práce zviditelněná až roku 1986, a teprve během následujících tří desetiletí se jejím plátnům a pracím na papíře začala věnovat vážná pozornost.

Celkový podíl výtvarných umělců, kteří byli zapojeni do těchto myšlenek a systémů přesvědčení, je za posledních 100 let překvapivě vysoký. Duchovní jiskry, které pomohly inspirovat průkopnické abstraktní umění Vasilije Kandinského, Pieta Mondriana, Kazimíra Maleviče a Františka Kupky, byly zažhnuty spiritualismem a okultismem. Konkrétněji řečeno se jednalo o vlivy mystiky, již zmíněné teosofie a antroposofie, dále rosekruciánství,

východních filosofií, a různých východních i západních náboženství. Životy těchto umělců byly z velké části korigovány duchovními přesvědčeními a praktikami. František Kupka, například, obdobně jako af Klint, se pravidelně účastnil spiritistických sezení a byl trénovaným médiem. Kandinsky se účastnil soukromých slavností spojených s magickými rituály a pohanstvím. Mondrian byl členem Nizozemské teosofické společnosti. Jednou prohlásil, že „vše, co ví, získal z Tajné doktríny“, což je teosofický spis již zmiňované Heleny Petrovny Blavatské, kde se pokusila syntetizovat všechna náboženství. Již nějaký čas je známo, že velká část Mondrianova symbolismu – včetně všudypřítomných vertikálních a horizontálních linií – byla formována právě teosofickou doktrínou.

Okultismus se do umění prodíral jako reakce konce 19. století na realismus, impresionismus, materialistickou filozofii a obecně materialistické hodnoty. Pozitivistické a racionalistické systémy vytvořily tolik problémů jako odpovědí a mnoho, ne-li většina avantgardních umělců, začalo hledat jinde. Nastal hlad po realitě, která by byla spíše univerzální a nadčasová než konkrétní a pomíjivá. Nastala fascinace mystikou, jakožto hledání stavu jednoty s konečnou realitou, a okultismem.

Mezi umělce spojenými s okultismem a umělci tvořícími o něco později, lze jmenovat spoustu dalších jmen: Mark Rothko, Jackson Pollock, Jahn Cage. Jedna umělkyně ale vystupuje z řady o něco naléhavěji: Marina Abramovič. Abramovič se netajila pravidelnými návštěvami v Amazonii u tamních šamanů, či čtením literatury spisovatele Mircea Eliade. Její akce obsahují spoustu odkazů na telepatii a jiné formy komunikace, oběti a hledání hranic fyzického. Před pár lety, během americké prezidentské kampaně, byla obviněna z účasti na satanistických mších washingtonských politiků. Rychle se ale ukázalo, že videodůkaz je pouhým záznamem její performance *Spirit Cooking With Power Objects*.

Mezi další jména umělců pracujících s okultními náměty patří surrealista Max Ernst, který ve svých pracech opakovaně analyzoval téma „Chymical Wedding“ (manifesto zakladatele rosekruciánství z roku 1616). Dalším zajímavým dílem v oblasti je obraz „The Creation of the Birds“, klíčové dílo surrealistického umělce Remedios Varo. Androgynství, velké téma okultní kosmologie, je také důležitým tématem v exponátech Rebeccy Horn. Joseph Beuys ve svých plastikách, kresbách a kolážích, ale také filmech a akcích, také polemizuje některé důležité spirituální aspekty. Ze současného umění lze jmenovat jména jako Anselm Kiefer, Alicja Kwade, Sigmar Polke, Neo Rauch, Gerda Steiner a Jörg Lenzlinger.

Pokud se ale podíváme na okultno v současné tvorbě důsledněji, zjistíme, že se zas tak o ojedinelý jev vlastně nejedná. Snad za to může z části obecně zvýšený zájem o služby

astrologů, kartářů, léčitelů apod. a z toho vycházející klesající důvěra v klasickou medicínu, a zčásti fakt, že se lidé opět začínají a zkoumat své nitro, vědomí, sny a přidružené jevy.

V Rotterdamské galerii Tent se roku 2021 konala výstava *Who Wants to Live in a World Without Magic?*, kde za použití intimních, poetických a spekulativních vyprávění a metod zúčastnění umělci spřádali postupy, které se snažily oživit magické pohledy na svět. Uchopovali magii jako nástroj neustálého zkoumání, projevujícího se prostřednictvím slovních, materiálních, zvukových a hudebních stop. Umělci zastoupeni ve výstavě, pracují napříč minulostí, budoucností a přítomností, zdůrazňují sílu kritické představivosti, přenosu energie a rituálních aktů. Zatímco se lišili v prvoplánových autobiografických prvcích, lokálních a diasporických imaginacích, nebo i samotných přístupech k magii, díla v programu výstavy se překrývaly a rezonovaly v nabídce transformativních stanovisek, v nichž binární světonázory zastarávaly. Některé práce počítaly s tím, co bylo ztraceno stovkami let extraktivistické logiky, a navrhovaly způsoby, jak kolektivně přetvořit a přemístit hegemonicky historické a vědecké narativy. Jiná díla navrhovala, že i když ztráty, utrpení a deprivace nemusí skončit, můžeme je alchymicky recyklovat, abychom umožnili nový růst.

Výstava zahrnovala různé instalace, ku příkladu spolupráci dua elektronické hudby Animistic Beliefs a multimedialního umělce Jeissona Drentha, která se zabývala lokálních otázek týkajících se dědictví a vysídlení, traumat předků a subjektivity v digitálním světě. Instalace Natalie Sorzano komunikovala výměnu mezi duchovními učiteli a lidmi z různých kulturních prostředí v Rotterdamu. Mehraneh Atashi ve svém díle evokuje subjektivní a poetickou formu animismuprostřednictvím stínové přítomnosti zahradníka. Semena nesoucí historii migrace, nyní znovu zakořeněná v místní půdě, uchovávají vzpomínky. Rostou mezi vibracemi našeho planetárního učení a spojují se s většími ekosystémy smrti a obnovy. Dílo *The Dust of Venus* Anny Hoetje se skládalo z deseti hliněných disků, které obsahovaly stejné chemické složení jako planeta Venuše. Disky byly označeny odkazy na starověké hvězdné mapy. Keramická glazura aplikovaná na dlaždice Aphrodite Terra odkazuje na spektroskopické techniky používané pro analýzu hvězdného světla ranými ženskými průkopnicemi vesmíru. Monumentální hliněné sochy Nargese Mohammadiho představují domácí místa vštěpená do mysli umělce ze vzpomínek z dětství. Pečlivě nanesená hlína na velké dřevěné konstrukce obsahuje stopy meditativního procesu přenosu energie mezi umělcem a materiálem. Série kreseb Tja Ling Hu oživuje magický vesmír, kde jsou lidé sjednoceny s mystickými pravdami přírodního světa.

Další výstava konaná minulého roku, která zpracovávala umělecké podněty v magii a okultismu, byla *Everyday Magic: Artistic / Gnostic Impulses*, konaná v The National Arts

Club v New Yorku. Zahrnovala umělce jako industrial-noise provokatéra Genesis P-Orridge, Jaishri Abichandani, Courtney Alexander, Rebecca Goyette, Alejandro Guzmán, Clarity Haynes, Elizabeth Insogna, Qinza Najm, Micki Pellarno, Lina Puerta, Trish Tillman a Kay Turner.

Mnozí z umělců čerpají ve svých dílech ze svého kulturního zázemí a duchovní historie. Např. Abichandani ve svém díle propojuje myšlenky hinduistického umění a uctívání bohyní v hinduismu, aby vytvořila feministická sochařská díla, která kritizují aspekty patriarchy a zároveň zkoumají myšlenky znovuzrození. Podobně i Najm zpochybňuje svou „domácí“ víru – islám, a zkoumá zákony a kulturní normy, které se používají k podřizování ženských těl. Najmova práce sdílí rituály pro léčení, emoční regulaci a přežití, které samotné umělkyni prý pomohly překonat pandemii a nucenou izolaci. Guzmán spojuje vlivy karibských duchovních tradic se zkoumáním chaosu, improvizace a extáze, zatímco Sahana Ramakrishnan, původem ze Singapuru, žijící v Brooklynu, kombinuje odkazy z asijských, afrických a evropských tradic, aby vytvořila obrazy, které demonstrují myšlenky týkající se spirituality a společenství. Goyette pracuje s videem, performance, kostýmy, keramikou, kresbou a malbou a vytváří tak postavy, které předvádějí pokračující sérii psycho-sexuálních scénářů. Pomocí humoru prozkoumává myšlenky týkající se sexuální pozitivivity a sexuálního násilí a přetváří scénáře genderově založené mocenské hry.

Celá výstava v sobě nese inherentní odkaz na spojení mezi praxí umělců a praxí okultních praktiků. Obě skupiny využívají rituál jako nástroj, ať už se jedná o dlouholeté tradice nebo o vlastní tvorbu, s cílem urychlit buď osobní, nebo celospolečenskou transformaci. Dále tito umělci naznačují koncepty alchymie a snaží se měnit představy diváků o určitých tématech, jako např. o povaze magie a čarodějnictví.

A v neposlední řadě, mezi současné představitele umění, kteří nemají svou tvorbou daleko od oblastí magie, čarodějnictví, kteří pracují s bájemi a mýty (ale přesto nejde o práce, které toto transparentně vyjadřují, spíše jde o inverzní, jakoby s sobě skrytá témata), by se daly určitě jmenovat následující jména: Kris Lemsalu, Jakob Lena Knebl a Ashely Hans Scheirl.

Mezi současné umělce, jejichž tvorba by se dala jen zčásti zařadit do magicko-mýtických témat, přesto ale svým způsobem přemýšlení mají do těchto oblastí jaksi nakročeno, by se daly jmenovat následující:

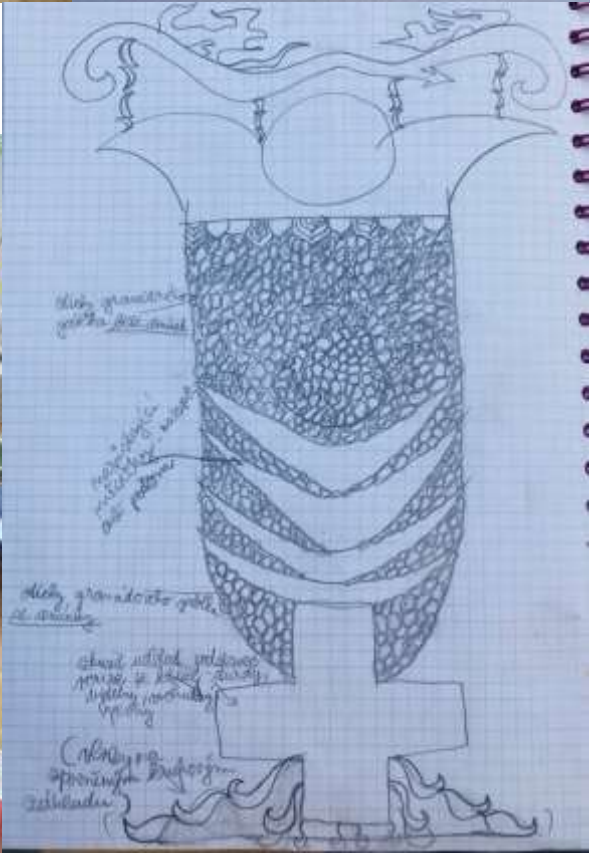
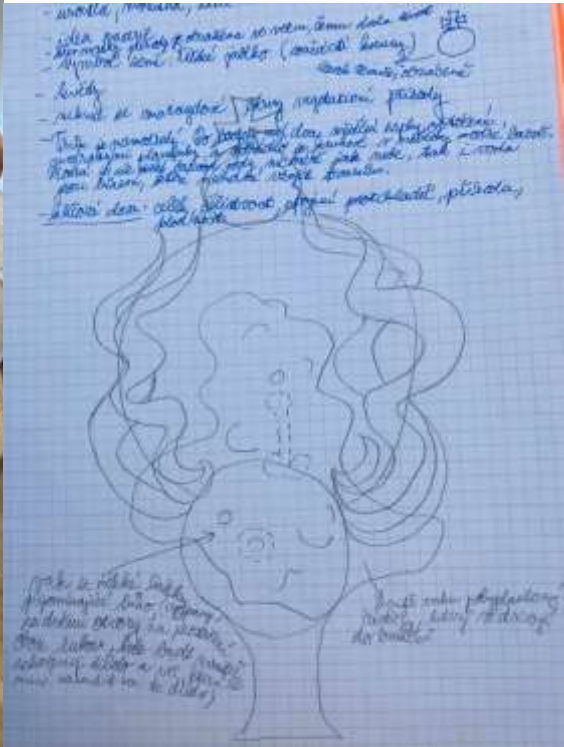
- Práce s vizemi nového světa – utopiemi, kde by se lidé snadno vyjadřovali, aniž by se báli, že budou souzeni nebo nesprávně interpretováni, *The Emphatic Universe: Saya Woolfalk*

- Práce s koncepty jako „kolektivní produkce a sdílení znalostí“ – Chitra Ganesh

Pokud bychom zaměřili pozornost na český kraj v současnosti, ani on neunikl vzestupující pozornosti směrem k citlivosti, duši, vědomí, citů a podobným jevům. Za řeč by stálo zmínit jména umělecké dvojice Anna Slama a Marek Delong: „Pracujeme se symboly, vyjadřujeme se v metaforách, vycházíme ze zkušenosti. Je to typ myšlení, který nás v umělecké práci hodně osvobodil.“ Umělecké duo se ve své tvorbě orientuje na mýty a komunikuje skrz pohádkové principy. K takovému způsobu práce se dopracovali postupně, kdy po studiích na FaVU byli zdecimovaní přehnaným zaměřováním se na teorii myšlenky, která měla být skrze umění komunikována. Celá práce se jim tak zdála být neintuitivní, a zároveň plochá ve smyslu, že vždy jen komunikovala nějaký koncept, který byl již obecně přijímaný. Chtěli, aby tvorba přinášela něco, na co se dá soustředit „hned“, co by tam bylo právě teď v tu danou chvíli. Chtěli vytvářet intimnější situaci mezi dílem a divákem. Inspiraci k tvorbě čerpají v severské mytologii, neboť vychází z přírody, ve které žijeme, je v ní cítit síla živlů a propojenost veškerého dění. Dále se dvojice zajímá o předválečnou a meziválečnou ilustraci, která je hodně symbolistická a příběh je v ní silně vizuálně zakotvený. A v neposlední řadě jsou fascinováni magickým realismem a propojením reality s nadpřirozenými silami. Baví je kreslené filmy a anime, protože tam prý nacházejí často spoustu něhy a péče, a to je něco, co dle nich v současném umění opravdu velmi chybí.

Z umělců tvořících v současné době v zahraničí, mě nejvíce zaujala Maya Hottarek, žijící ve Švýcarsku. Ve své tvorbě se orientuje na základní potřeby člověka, zejména na potřebu Přírody, otázkám podrobuje téma vnímání. Pracuje též zejména s médiem keramiky, a dále se zvukem.

OBRAZOVÁ ČÁST - Projektová dokumentace přípravných fází vzniku díla a skice

Velekněžka, Císařovna, 2 Pohárů, skice a přípravné fáze, keramická hlína a tužka na papíře, různé vel. (min. 15 x 17 cm), 2022

Císařovna, 10 Mečů, 10 Disků, Eso Pohárů, přípravné fáze, keramická hlína, různé vel. (min. 30 x 11 cm), 2022

Mág, 7 Disků, Velekněžka a Císařovna, přípravné fáze, keramická hlína, různé vel. (min. 15 x 20 cm), 2022